

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Mentoring a peer learning jako cesta rozvoje profesních dovedností a kolegiální podpory uvnitř školy
(reg. číslo: CZ.1.07/1.3.44/01.0091)

PROJEKT MENTOR: PODPORA ROZVOJE A KVALITY ŠKOLY

V předprázdninovém vydání Učitelových novin (23/2012) již zaznělo, že jednou z možných forem rozvoje a podpory kvality školy je mentoring, který chápeme jako vzájemný a na spolupráci založený vztah mezi mentorem a začínajícím učitelem (resp. nově přichozím kolegou aj.), kteří sdílejí společnou odpovědnost za pomoc začínajícímu učiteli dosáhnout jasně vymezené cíle – osobní cíle (např. rozvoj komunikačních dovedností) a profesní cíle (zvládnutí kázeňských problémů nebo time managementu ve třídě).

Podle Václava Šnebergera, odborného garanta projektu Mentor, je přitom „nespornou výhodou přesun řízení vlastního učení na učitele, díky němuž se posiluje vnitřní motivace učitele k profesnímu rozvoji. Takový učitel pak nezažívá pouze vnější motivaci ke změně, ale sám s pomocí mentora řídí svou motivaci vnitřní, která je základem jeho vnímání vlastní úspěšnosti, a dává tak základ zdravému sebevědomí, a v neposlední řadě slouží i jako nejlepší prevence syndromu vyhoření“.

Mentoring, který je pevně zakořeněn v kultuře školy, má významný vliv na její chod i na kvalitu výchovně vzdělávacích procesů. Podle Lazarové (2010) se jeho vliv promítá do několika rovin:

- rovina psychologická – zejména podpora školního klimatu ve smyslu posilování sounáležitosti;
- rovina ekonomicko-organizační – zvyšování stability učitelových týmů a eliminace odchodu mladých učitelů;
- rovina školsko-politická – důraz na rozvoj školy „zevnitř“

Mentor působící ve škole podporuje další vzdělávání pedagogických pracovníků. Velmi důležitý je v mentoringu také vztah mezi mentorem a jeho svěřencem, který je založen na důvěře

Mentoring v pedagogickém prostředí se již několik desetiletí úspěšně rozvíjí zejména v anglosaských zemích a jiných státech Evropské unie. V našem prostředí má s podobnými programy dlouholeté zkušenosti Společnost pro kvalitu školy, o. s., která se zabývá metodikou, poradenstvím a zvyšováním kvality škol v České republice. Od února letošního roku realizuje projekt Mentor, který je svým obsahem totožný s vy-

spělymi programy fungujícími v jiných státech Evropské unie. Projekt poskytuje komplexní podporu školám zapojeným do projektu formou workshopů, seminářů a zejména výcvikem učitelů-mentorů z vybraných škol. Náplní výcviku je 64 hodin přímé výuky, 30 hodin samostudia a 24 hodin supervize.

Přímá výuka je rozdělena do čtyř bloků, z nichž první proběhl v dubnu a druhý v červnu letošního roku. Postupně se tedy učitelé-mentori seznámili s metodami pozorování, podpory pedagogů, analýzou vzdělávacích potřeb a dalšími dovednostmi, kterými disponuje dobrý mentor.

Mentoring, který je pevně zakořeněn v organizační kultuře, přináší škole benefity, z nichž čtyři hlavní jmenuje Václav Šneberger.

Zvyšuje kvalitu pedagogických kompetencí, zejména v oblasti zvyšování úrovně praktických dovedností.

Umožňuje úspěšnou implementaci vzdělávacích strategií a požadavků kladených na učitele zvenčí prostřednictvím vlastní vnitřní motivace a vlastního vnímání úspěšnosti

Nabízí rámec pro celoživotní učení a podporu v oblasti vlastního individualizovaného řízení učení.

Nabízí model nehodnotící spolupráce na procesu učení a zvyšování kompetencí učitele

Nejlépe však mohou o přínosu mentoringu hovořit samotní účastníci výcviku. Z toho důvodu jsme je požádali, aby zhodnotili, v čem spatřují přínos vzdělávání se v oblasti mentoringu ve třech oblastech – celkový přínos pro rozvoj školy, pro práci s žáky a konečně přínos pro ně samé. Nyní uvedeme odpovědi vybraných učitelů-mentorů

Přínosy mentoringu vidí učitelé-mentori především v tom, že mentoring je příležitostí pro profesní růst a rozvoj všech pedagogů. Podle jedné z účastnic výcviku „je pro rozvoj školy dobré to, že se budeme snažit spolupracovat, pomáhat si. Pokud bude mentor kolegou, ke kterému budou mít ostatní důvěru, tak učitelé ve škole mohou rozvíjet svůj potenciál mnohem intenzivněji“. Pedagogové pod vedením mentora také přinášejí škole nové přístupy pro vzdělávání různých skupin žáků a získávají prostor pro samostatnější řešení některých problémů.

Při práci s žáky vybraní učitelé-mentori oceňují zlepšení přístupu ke studentům v tom smyslu, že podporují jejich návrhy na řešení situací nebo problémů, což vede u studentů k větší odpovědnosti. Jak zmiňuje jedna z účastnic: „Přístup žáka k vyřešení problému je naprosto jiný, když na řešení přijde sám, než kdyby mu někdo něco poradil“. Učitelé si uvědomují, že mentoring má také vliv na kvalitnější vzdělávání žáků a zlepšení profesních dovedností.

V rovině osobního přínosu oceňují účastníci výcviku zejména to, že mentoring je pro ně inspirativní cestou a příležitostí ke kontinuálnímu učení. Pro některé byl mentoring před zahájením výcviku neznámou oblastí, nyní si uvědomují změnu svého přístupu k práci a přicházejí s nápady na nové vzdělávací metody. Mentoring pro mnohé znamená vytržení z rutinního způsobu uvažování, což potvrzuje následující postřeh: „Mentoring mě nutí přemýšlet o pracovních a studijních úkolech jiným způsobem.“

Mentorem se člověk nestane ze dne na den. Za vším stojí mnoho hodin tvrdé práce během výcviku, ale také během všedních dní, protože součástí výcviku je procvičovat mentorské rozhovory a techniky mentorské práce v terénu a vyhledávat potenciaální klienty, ať už to jsou kolegové nebo studenti – to vše pod supervizí zkušených lektorů, kteří pečují o rozvoj učitelů-mentorů a jejich zdokonalování v roli mentora.

Pro samotné mentory znamená výcvik příležitost k dalšímu učení, neboť s ukončením výcviku vzdělávání nekončí, ale otevírají se další možnosti profesního i osobního rozvoje. Spolu se svými svěřenci, kterým pomáhá dosahovat osobních a profesních cílů, se rozvíjí i mentor, inspiruje se nápady kolegů a společně na nich dále pracují

S novým školním rokem se ve školách zapojených do výcviku představí učitelé-mentori ve své nové roli. Přejeme jim do začátku hodně úspěchů, trpělivosti, chuti a odhodlání do mentorování svých svěřenců a také podporu ze strany nejbližšího okolí i ostatních kolegů a vedení v jejich školách

Za tým projektu Mentor
Karolína Smejkalová